

SXEDIO.H93

21.12.1961: ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟΥΝ ΤΟ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΦΟΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΜΕ ΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΝΟΜΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΑΘΕ ΚΥΠΡΙΟ ΩΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΦΟΡΟΥ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Το Δεκεμβρη του **1961**, έξη μήνες μετά που οι Τούρκοι αρνήθηκαν να εγκρίνουν τους νόμους για τους φόρους και τους δασμούς ήλθε στη Βουλή ο Νόμος για το Φόρο Εισοδήματος και το θεώρησαν και πάλι ως ευκαιρία για να προχωρήσουν στον εκβιασμό τους και να επιτύχουν προώθηση της απόφασης για καθιέρωση στη Δημόσια Υπηρεσία του κανονισμού για το **70:30**, για τον διορισμό δηλαδή **30%** Τούρκων σε θέσεις όπου υπήρχαν **70%** Ελληνες, ανεξάρτητα αν υπήρχαν ή όχι οι κατάλληλοι τούρκοι υποψήφιοι.

Στις **18** Δεκεμβρίου **1961** όταν η Βουλή κλήθηκε να συζητήσει το Νόμο, οι Τούρκοι βουλευτές έρριψαν μια νέα βόμβα- πιο ισχυρή αυτή τη φορά που συγκλόνησε τα θεμέλια της νεαρής Δημοκρατίας.

Πρότειναν όπως οι πίνακες για τη φορολογία ανανεώνονται κάθε χρόνο- πρόταση που οι Ελληνες βουλευτές δεν ήθελαν να αποδεχθούν για κανένα λόγο γιατί θα ανέτρεπε ολόκληρο το οικονομικό σύστημα της νήσου. Η πρόταση αυτή θεωρήθηκε από τους Ελληνες βουλευτές ως προσπάθεια να κρατούνται η Βουλή και γενικά η Κυβέρνηση αιχμάλωτες των Τούρκων.

Η δικαιολογία ήταν ότι καμμία εταιρεία δεν θα έδειχνε εμπιστοσύνη σε ένα κράτος που κάθε χρόνο ανανέωνε τους συντελεστές και χωρίς να γνωρίζει μακροχρόνια πως θα ήταν η κατάσταση για να διευθετεί την πορεία της.

Οι Τούρκοι γνώριζαν τη δύναμη που τους έδινε το Σύνταγμα. Για να ψηφισθεί φορολογικό Νομοσχέδιο έπρεπε να εξασφαλιστούν χωριστές πλειοψηφίες και από τις δυο πλευρές στη Βουλή- τους Ελληνες και τους Τούρκους.

Και όπως ήσαν ενωμένοι γνώριζαν ότι δεν μπορούσε να περάσει μια τέτοια Νομοθεσία.

Η συζήτηση και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν κι από τις δυο πλευρές δεν έπεισαν κανένα από τους βουλευτές να αλλάξει στάση.

Οι βουλευτές και των δυο κοινοτήτων έμεναν πιστοί στα όσα είχαν προσυμφωνηθεί σε ιδιαίτερες συσκέψεις τους.

Η συζήτηση ήταν θυελλώδης και έγινε μέσα σε φραστικούς διαπληκτισμούς αλλά και βαρειές κατηγορίες.

Ελληνες βουλευτές μάλιστα κατηγόρησαν τους Τούρκους για εκβιασμούς και δικτατορικές μεθόδους που είχαν σαν στόχο τη διάλυση της Κυπριακής Πολιτείας, ενώ ο Μακάριος προειδοποίησε ότι θα παραγνώριζε οποιαδήποτε συνταγματική διάταξη της οποίας θα γινόταν κατάχρηση από την τουρκική πλευρά:

ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ (Πατριωτικό Μέτωπο):

Πραγματικά με εκπλήσσει η πρόταση των συναδέλφων, οι οποίοι μας ζητούν να κάνουμε κάτι πρωτοφανές στον κόσμο. Δηλαδή να ψηφίσουμε ένα Νόμο Φόρου Εισοδήματος, ο οποίος κάθε χρόνο θα λήγει.

Πρώτιστα καμμιά επιχείρηση δεν θα επιθυμούσε να τοποθετήσει χρήματα ή να κάμει ορισμένες διευθετήσεις για επέκταση εργασιών μη γνωρίζοντας τί θα συμβεί τον επόμενο χρόνο. Οσον αφορά τις ξένες εταιρείες ανεξάρτητα του ότι στην τροπολογία την οποία μας έχουν δώσει αναφέρουν ότι οι ξένες εταιρείες εξαιρούνται, και με την οποία δεν συμφωνώ καθόλου, διότι εφ'όσον δίνουμε τη δυνατότητα σε μια ξένη εταιρεία να βασίζεται στο φόρο τον οποίο θα έχει πληρώσει, θα αρνούμαστε να δώσουμε αυτού του είδους τη διαβεβαίωση στις εγχώριες βιομηχανίες ή το εμπόριο να γνωρίζουν τί θα πληρώνουν το επόμενο έτος και ακόμη υπό τέτοιαν κατάσταση οι ξένες εταιρείες δεν θα έχουν καθόλου εμπιστοσύνη σ' αυτόν τον τόπο.

Επίσης θα ήθελα να τονίσω το εξής: Οτι εφ'όσον δεν θα έχουμε ένα διαρκή φορολογικό πίνακα Φόρου

Εισοδήματος εκτός του ότι θα αποτελεί μεγάλη ενόχληση για το Γραφείο του Εφόρου του Φόρου Εισοδήματος, το οποίο δεν θα γνωρίζει πάνω σε ποια βάση θα κάμει τους προϋπολογισμούς του για το επόμενο έτος και για τα διάφορα γραφεία τα οποία έχουν υπαλληλία και τα οποία αφαιρούν κάθε μήνα ορισμένα ποσοστά από τις μηνιαίες αποδοχές των υπαλλήλων τους, θα φέρει μια πλήρη αναστάτωση.

Θα ήθελα να γνωρίζω από τους αντιπροσώπους της κοινοβουλευτικής Ομάδας (τουρκικής) ποίοι είναι οι πραγματικοί λόγοι που ζητούν να περιλάβουμε το άρθρο αυτό στη Νομοθεσία. Είναι για το συμφέρον του τόπου ή για άλλους λόγους. Και εάν πραγματικά πεισθώμεν ότι είναι για το συμφέρον του τόπου τότε εγώ ευχαρίστως θα το ψήφισα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Γλαύκος Κληρίδης): Προτού δώσω το λόγο στους εντίμους βουλευτές οι οποίοι ζήτησαν να αγορεύσουν πάνω στο θέμα, θα ήθελα από τον κ. Χαλίτ Αλή Ριζά (υπαρχηγό της Ανεξάρτητης Τουρκικής Ομάδας που υπέβαλε την πρόταση) να διευκρινίσει το εξής σημείο, όσον αφορά το κείμενο της τροποποιητικής εισήγησης του. Τουλάχιστον το ελληνικό κείμενο ορίζει ότι το δεύτερο παράρτημα θα εκπνεύσει την **31η Δεκεμβρίου 1962** και μετά κατά το τέλος κάθε επόμενου χρόνου. Είναι αυτή η διατύπωση, η έννοια της τροποποιητικής εισήγησης;

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Ο Πίνακας θα εκπνεύσει την **31η Δεκεμβρίου 1962** εκτός εάν εγκριθεί εκ νέου πριν την ημερομηνία εκείνη. Ας υποθέσουμε ότι αυτός ενεκρίθη. Στο τέλος του επόμενου έτους η ισχύς του θα εκπνεύσει και πάλι, εάν δεν εγκριθεί εκ των προτέρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στο ελληνικό κείμενο, όπως είναι διατυπωμένο ζητείται από τη Βουλή αυτή με Νόμο να απαγορεύσει στον εαυτό της το δικαίωμα του να ανανεώσει τον Πίνακα για μακρότερη χρονική προθεσμία του ενός έτους. Δηλαδή εάν ο πίνακας επαναψηφισθεί την **31ην Δεκεμβρίου του 1962**, όπως είναι το ελληνικό κείμενο, η Βουλή είναι

υποχρεωμένη από τώρα να το ανανεώσει, μόνο για ένα χρόνο, αποφασίζει δε η Βουλή εάν πρέπει να τον ανανεώσει για περίοδο μεγαλύτερη του ενός έτους, θα είναι δε ανάγκη να τροποποιηθεί ο βασικός Νόμος.

Είναι αυτή η έννοια της εισήγησης;

Θα ήθελα οι έντιμοι βουλευτές να έχουν υπόψη τους ότι εκείνο το οποίο ζητείται από τη Βουλή να εγκρίνει είναι όταν ο πίνακας την 31η Δεκεμβρίου 1962 λήξει, θα εμποδίζει τη Βουλή να τον ψηφίσει για μεγαλύτερη περίοδο του ενός έτους χωρίς τροποποίηση του βασικού Νόμου. Επομένως δεν θα είναι απλώς η τροποποίηση του Πίνακα και εισήγηση, ότι θα ισχύει για δυο ή τρία χρόνια, αλλά θα χρειάζεται τροποποίηση του βασικού Νμου για να μπορεί η Βουλή να ψηφίσει τον πίνακα πάνω από ένα χρόνο.

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Με λίγα λόγια επιθυμία μας είναι όπως ο Πίνακας είναι σε ισχύ από έτος σε έτος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εάν θα ισχύει από έτος σε έτος τότε δεν θα υπήρχε καμιά δυσκολία, διότι θα σήμαινε ότι ουδέποτε θα έπρεπε να είναι σε ισχύ. Να ισχύει για ένα έτος.

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Θα παραμείνει σε ισχύ για ένα έτος. Εάν πριν το τέλος του έτους εγκριθεί, θα ισχύει για ένα ακόμη έτος, εάν δεν εγκριθεί πριν το τέλος του έτους εκείνου, θα ισχύει πάλι μέχρι το τέλος του επόμενου έτους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή θέλετε να δεσμεύσετε τη Βουλή από τώρα ότι κάθε φορά μόνο για ένα έτος μπορεί να είναι σε ισχύ το Δεύτερο παράρτημα;

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Η τροποποιητική μας εισήγηση είναι σαφής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ητο τόσο περίεργο, ομολογώ, που θεώρησα ότι πιθανόν να ήτο κακή απόδοση στην Ελληνική γλώσσα.

ΒΑΣΟΣ ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ (Πατριωτικό Μέτωπο): Βρισκόμαστε μπροστά σε μια πρωτοφανή εισήγηση των Τούρκων βουλευτών. Ο αρχηγός της Κοινοβουλευτικής Ομάδας των Τούρκων σαφώς και κατηγορηματικώς

παραδέχθηκε ότι αυτό δεν αποτελεί δυσμενή διάκριση, ότι ουδόλως συνδέεται με τη φορολογική πολιτική της τουρκικής Ομάδας και ότι αυτό ουδόλως συνδέεται με τα συμφέροντα του κυπριακού λαού, ούτε του τουρκικού Τμήματος του Κυπριακού λαού, αλλά ότι μοναδικός σκοπός της εισήγησης ήταν να υπάρχει εκβιαστικό όπλο με το οποίο οι ατακτούντες Έλληνες πλειοψηφούντες βουλευτές θα είναι υποχρεωμένοι, ως φρόνιμα και ηλίθια παιδιά, να υπακούουν στα κελεύσματα της τουρκικής ομάδας και όταν ακόμη ούτε η Ζυρίχη, ούτε το Σύνταγμα τους δίδουν αυτό το δικαίωμα, δηλαδή με λίγα λόγια επέκταση των δικαιωμάτων της χωριστής πλειοψηφίας σε όλα τα προβλήματα της κυπριακής Κοινωνίας. Δηλαδή δεν μας αρκεί η Ζυρίχη, δεν μας αρκούν τα χωριστά δικαιώματα, δεν μας αρκούν ότι έχουμε τόσα υπερτροφικώς κατά τον έντιμο Χαλίτ Αλή Ριζά, χρειαζόμαστε και άλλα. Χρειαζόμαστε ένα όπλο με το οποίο κάθε φορά η Βουλή θα πρέπει να κάμει ακριβώς ότι της λέγουμε, κατευθυνόμενη Βουλή με μεθόδους οι οποίες υπενθυμίζουν φασιστικές μεθόδους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι η σύγκριση η οποία έγινε και η αναφορά σε φασιστικούς τρόπους είναι τελείως εναντίον της τάξης της Βουλής.

ΛΥΣΣΑΡΙΔΗΣ: Την αποσύρω κύριε Πρόεδρε. Απαράδεκτες μεθόδους. Δεν είναι δυνατό να φαντασθώ ότι τέτοιο θέμα ήταν ποτέ δυνατό να συζητηθεί από οποιαδήποτε άλλη Βουλή εκτός από αυτή. Αλλά δεν είναι δυνατό και ποτέ να διανοηθώ ότι είναι ποτέ δυνατό αυτή η Βουλή να υποκύψει σε τέτοιο εκβιασμό.

Ο έντιμος Χαλίτ Αλή Ριζά παραπονέθηκε ότι δήθεν οι Έλληνες βουλευτές δεν ακούουν τις εισηγήσεις των Τούρκων βουλευτών. Ο Πρόεδρος της Βουλής από το βήμα υπέδειξε και απέδειξε ακριβώς το αντίθετο. Και ήλπιζα ύστερα από τα επιχειρήματα τα οποία ακούστηκαν από το βήμα αυτό, από τα ορθολογιστικά και έντιμα επιχειρήματα, τα οποία ακούστηκαν από το βήμα αυτό, ύστερα από τη διαλλακτική στάση την οποία πάντοτε έδειξε η πλευρά

μας, ήλπιζα ότι σοφότερες σκέψεις θα επικρατήσουν στον αρχηγό και τα μέλη της Ανεξαρτήτου Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Δυστυχώς διαψεύστηκα, όπως δυστυχώς διαψεύσθηκε και ο έντιμος κ. Σαββίδης, ο οποίος ανέμενε ότι τα καλώς νοούμενα συμφέροντα του Κυπριακού λαού θα πρυτάνευαν στις σκέψεις των Τούρκων υπευθύνων αντιπροσώπων του λαού στη Βουλή αυτή.

Εάν πραγματικά οι Τούρκοι συνάδελφοι ενδιαφέρονται για ομαλότητα, εάν πραγματικά οι Τούρκοι συνάδελφοι, όπως ανέφερε ο έντιμος Χαλίτ Αλή Ριζά, από το βήμα αυτό, ενδιαφέρονται για συνεργασία θα ήθελα να υποδείξω ότι εξέλεξαν το χειρότερο τρόπο συνεργασίας, τον εκβιαστικό τρόπο συνεργασίας.

Εμείς και εκ πεποιθήσεως και εκ φρονημάτων και εξ ιδιοσυγκρασίας πιστεύουμε σε ίσα δικαιώματα όλων των πολιτών και σε καμιά περίπτωση δεν θα επιτρέψουμε να καταπητηθεί και το ελάχιστο δικαίωμα της τουρκικής μειονότητας. Είμαστε πραγματικά δημοκράτες και είμαστε πρόθυμοι να το αποδείξουμε έμπρακτα, είμαστε υπέρ έντιμης, αδελφικής, επί ίσων όρων συνεργασίας. Δυστυχώς η άλλη πλευρά σκέπτεται διαφορετικά.

Έντιμοι Τούρκοι συνάδελφοι, εάν πραγματικά στις σκέψεις πρυτανεύει το συμφέρον αυτού του τόπου δεν έχει άλληνη οδό να εκλέξετε, παρά να αποσύρετε την τερατώδη πρόταση, η οποία αποτελεί προσβολή εναντίον αυτού του Σώματος. Θα είναι η πρώτη ένδειξη καλής θέλησης και το πρώτο βήμα για πραγματική συνεργασία. Αλλιώς η ευθύνη σας βαρύνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα ήθελα να παρατηρήσω ότι η έκφραση του κ. Λυσσαρίδη ότι η πρόταση αποτελεί προσβολή για το Σώμα, κρίνοντας με αυστηρά κριτήρια, θα έπρεπε να είναι εκτός τάξεως. Εντός του Δημοκρατικού αυτού Σώματος, το οποίο ονομάζεται Βουλή, καμιά πρόταση τροποποίησης που γίνεται από βουλευτή, δεν αποτελεί προσβολή για το Σώμα.

ΧΡΥΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ (Βουλευτής του ΑΚΕΛ): Η

πρόταση του εντίμου βουλευτή Χαλίτ Αλή Ριζά όχι μόνο δεν εξυπηρετεί τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της Κύπρου αλλά αντίθετα τα παραβιάζει. Μια τέτοια τροποποίηση ουσιαστικά θα έφερνε πραγματική οικονομική αναστάτωση στον τόπο και αβεβαιότητα και κανένα πρακτικό σκοπό δεν θα εξυπηρετούσε. Είναι καιρός πλέον τα έντιμα τουρκικά μέλη να αναλογισθούν τις σοβαρές ευθύνες τις οποίες επωμίσθησαν ως βουλευτές της Κυπριακής Πολιτείας.

Και οι ευθύνες τις οποίες ανέλαβαν δεν τους επιτρέπουν να κάμνουν κατάχρηση ενός δικαιώματος, το οποίο τους παραχώρησε το Σύνταγμα, χρησιμοποιώντας το για άλλους σκοπούς και απειλούντες από καιρού σε καιρό να διαλύσουν τον κρατικό μηχανισμό της κυπριακής πολιτείας με την καταψήφιση των Φορολογικών Νομοσχεδίων.

Πρέπει να έχουν υπόψη τους οι έντιμοι Τούρκοι συνάδελφοι, ότι οι Έλληνες βουλευτές οι οποίοι μέχρι σήμερα επέδειξαν αρκετήν υπομονή, δεν είναι διατεθειμένοι να ανεχθούν στο μέλλον τη συνέχιση της μέχρι σήμερα εκβιαστικής τακτικής στις περιπτώσεις της ξεχωριστής ψηφοφορίας που ακολουθείται από την τουρκική ομάδα. Διότι και η υπομονή έχει τα όρια της.

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Θέλω να δηλώσω οριστικώς και σαφώς ότι ούτε η Τουρκική κοινότητα, ούτε τα τουρκικά μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων ούτε οιοσδήποτε Τούρκος, ο οποίος ανέλαβε καθήκοντα στην κρατική εξουσία ή οποιαδήποτε κρατική αρχή, ακολούθησε με οποιοδήποτε τρόπο φασιστικό ή κομμουνιστικό σύστημα ή προέβη σε οποιουδήποτε εκβιασμούς.

Αντίθετα όλοι έλεγαν πάντοτε ότι επιθυμούν τη συνεργασία με την Ελληνική Κοινότητα.

Ζητούσαν, εν τούτοις, όπως τα δικαιώματα τα οποία τους παραχώρησε ρητά το Σύνταγμα τους δοθούν. Τις εξουσίες μας με κανένα τρόπο δεν τις χρησιμοποιήσαμε για κακό, τόσο δε οι Έλληνες συνάδελφοι, όσο και ολόκληρη η Ελληνική Κοινότητα μπορούν να είναι βέβαιοι ότι κανένα δικαίωμα ή

εξουσία μας δεν θα χρησιμοποιήσουμε με οποιοδήποτε τρόπο για το κακό. Γνωρίζουμε γιατί μας παραχωρήθηκαν οι εξουσίες αυτές. Αυτές μας δόθηκαν για να χρησιμοποιούνται με σκοπό να διασφαλίζουμε τα δικαιώματα, τα οποία μας παραχώρησε το Σύνταγμα ή άλλες σχετικές συμφωνίες. Είμαι δε βέβαιος ότι κανένας Τούρκος δεν φαντάζεται καν να χρησιμοποιήσει οποιαδήποτε εξουσία του για άλλους σκοπούς.

Αλλά εάν δεν χρησιμοποιήσουμε τις εξουσίες μας για να εξασφαλίσουμε τα δικά μας δικαιώματα, θα προδώσουμε την τουρκική κοινότητα. Εάν δε οποιοσδήποτε μας πει να μη χρησιμοποιήσουμε αυτά μας τα δικαιώματα για το λογικό αυτό σκοπό, θα μας ενθαρρύνει να προδώσουμε την Κοινότητα μας.

Εάν οποιοσδήποτε Έλληνας συνάδελφος πει ότι χρησιμοποιήσαμε τις εξουσίες μας για οποιοδήποτε άλλο σκοπό, εκτός για κάτι το οποίο αποτελεί ρητά δικαίωμα μας και μπορέσει να αναφέρει, έστω και μια τέτοια περίπτωση, τότε και μόνον τότε δικαιούται να μας κατηγορήσει ότι μετερχόμαστε εκβιασμούς.

Επίσης θέλω να επαναλάβω ότι εάν επιθυμούμε να κερδίσουμε την εμπιστοσύνη των ξένων χωρών ή ακόμα ιδιωτικών επιχειρήσεων του εξωτερικού, οι οποίες ενδιαφέρονται για τη Δημοκρατία μας, για να ενεργούμε ως φυσιολογικό κράτος, είναι ανάγκη να διακυβερνούμε την Κυπριακή Δημοκρατία σύμφωνα με το Σύνταγμα.

Μερικοί Έλληνες συνάδελφοι μου είπαν ότι οι ξένες εταιρείες δυνατό να αισθανθούν δυσπιστία. Αλλά και εκείνοι και εμείς γνωρίζουμε ότι αυτή η δυσπιστία δεν έχει σχέση με την τροποποιητική εισήγηση, την οποία υπεβάλαμε στη Βουλή αυτή για το Νόμο για τη Φορολογία του Εισοδήματος ούτε και με οποιαδήποτε πρόταση μας σχετικά με οποιοδήποτε νομοσχέδιο. Η δυσπιστία φθάνει πολύ βαθύτερα. Αυτή απορρέει από το γεγονός ότι ως κράτος δεν αρχίσαμε να αναγνωρίζουμε τα δικαιώματα των δυο κοινοτήτων κι έτσι να εργασθούμε ως φυσιολογικό κράτος.

Γι αυτό το λόγο θα ήθελα από το βήμα αυτό να

απευθυνθούμε προς όλους τους συναδέλφους μου της Ελληνικής κοινότητας. Να αναγνωρισθούν τα δικαιώματά μας, να θεωρούμαστε στα μάτια ως μια κοινότητα άξια να ζήσει σ αυτή την χώρα έντιμα. Τότε θα έχουν από μας κάθε είδους συνεργασία, η οποία θα απαιτηθεί. Εκτός τούτου, δυστυχώς τα όσα είπαν οι άλλοι συνάδελφοι, τουλάχιστον δεν με ικανοποίησαν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κληρίδης): Η τροποποιητική αυτή εισήγηση περιέχει τρία στοιχεία. Το πρώτο είναι ότι θέτει χρονικό όριο στην ισχύ του Δευτέρου Παραρτήματος, το οποίο είναι το Παράρτημα που ασχολείται με τους φορολογικούς συντελεστές. Με βάση την εισήγηση το Δεύτερο Παράρτημα παύει να είναι σε ισχύ την **31η Δεκεμβρίου 1962** και επομένως και ο Νόμος, ο βασικός Νόμος, παραμένει χωρίς σημασία διότι χωρίς το Δεύτερο Πίνακα δεν είναι δυνατό να εισπραχθεί φόρος Εισοδήματος.

Υποβάλλω με βάση αντικειμενικά κριτήρια τα ακόλουθα τρία ερωτήματα. Εάν οι απαντήσεις στις οποίες θα καταλήξουμε είναι καταφατικές τότε δεν βλέπω λόγο γιατί να μη δεχθούμε τις τροποποιητικές εισηγήσεις των εντίμων Τούρκων συναδέλφων.

Το πρώτο ερώτημα έχει ως εξής:

Πιστεύουμε ειλικρινά ότι από καιρού σε καιρό η φορολογική κλίμακα πρέπει να αναθεωρείται; Ασφαλώς η απάντηση στο πρώτο ερώτημα πρέπει να είναι καταφατική.

Το δεύτερο ερώτημα πρέπει κατά τη γνώμη μου να διατυπωθεί ως ακολούθως: Υπάρχει σοβαρός λόγος ο οποίος εμποδίζει την αναθεώρηση από την Εκτελεστική Εξουσία ή από την ίδια τη Βουλή του Δευτέρου Πίνακα χωρίς να εκπνέει ο Πίνακας και να παραμείνει το κράτος χωρίς Φόρο Εισοδήματος;

Ασφαλώς αντικειμενική απάντηση θα ήταν ότι κανένας λόγος δεν υπάρχει.

Η τρίτη ερώτηση την οποία θα θέσω ενώπιον της Βουλής έχει ως ακολούθως: Υπάρχει κανένα κράτος το οποίο από καιρού σε καιρό δεν αναθεωρεί το Φόρο Εισοδήματος; Η απάντηση είναι ότι ασφαλώς όλα τα

κράτη από καιρού σε καιρό αναθεωρούν το Φόρο Εισοδήματος όπως και ολόκληρη τη φορολογία τους.

Υπάρχει όμως κανένα κράτος το οποίο ψηφίζει το Νόμο για το Φόρο Εισοδήματος με τακτική προθεσμία ώστε εάν η Βουλή για οποιοδήποτε λόγο δεν είναι σε θέση να ψηφίσει το Νόμο να παραμείνει το κράτος χωρίς φόρο;

Και πάλιν ασφαλώς η απάντηση είναι ότι κανένα κράτος δεν ακολουθεί αυτή την τακτική.

Η τροπολογική εισήγηση των εντίμων Τούρκων συναδέλφων δεν περιορίσθη όμως μόνο στο γεγονός ότι ζητεί από τη Βουλή αυτή να ψηφίσει το φορολογικό πίνακα για μίαν τακτική προθεσμία, αλλά ζητεί από αυτή τη Βουλή να δεσμεύσει τον εαυτό της ώστε και στο μέλλον να μη μπορεί να ψηφίσει το φορολογικό πίνακα για περίοδο μικρότερη του ενός έτους.

Δεν είναι μόνο ότι οι έντιμοι Τούρκοι συνάδελφοι εισηγούνται ότι ο παρών Πίνακας, εάν ψηφισθεί, θα ισχύει μέχρι τις **31** Δεκεμβρίου **1962**, αλλά όπως διατύπωσαν την εισήγηση τους, την οποία κατέθεσαν επίσημα ενώπιον της Βουλής, ζητούν από μας προκαταβολικά να ψηφίσουμε Νόμο, ο οποίος θα μας δεσμεύει στις **31** Δεκεμβρίου του **1962** να ψηφίσουμε και πάλι τον Πίνακα για μόνο ένα έτος και ούτω καθ' εξής. Νομίζω ότι καμμιιά Βουλή δεν θα ήταν διατεθειμένη να δεσμεύσει τον εαυτό της κατ' αυτό τον τρόπο.

Ο έντιμος συνάδελφος Χαλίτ Αλή Ριζά διαβεβαίωσε τους Έλληνες βουλευτές από του βήματος ότι οι έντιμοι Τούρκοι συνάδελφοι, δεν έχουν κανένα άλλο αντιμειμενικό σκοπό παρά να προστατεύσουν τα δικαιώματα της κοινότητας τους.

Ετόνισαν δε ότι εάν τους παροτρύνουμε να μη πράξουν το καθήκον τους, αυτό θα θεωρείτο ως παρότρυνση εκ μέρους μας προδοσίας προς την κοινότητα τους.

Οχι μόνο παροτρύνουμε τους έντιμους Τούρκους συναδέλφους να μη υπερασπίσουν την κοινότητα τους, εάν πράγματι τα δικαιώματα αυτά χρήζουν υπεράσπισης, αλλά τους καλούμε να έλθουν μαζί μας

για να υποστηρίξουν τα δικαιώματα ολόκληρου του Κυπριακού λαού ψηφίζοντας το Νόμο για το Φόρο Εισοδήματος. Ασφαλώς οι εισπράξεις από το φόρο αυτό, οι οποίες κυρίως πηγάζουν από τις πλουσιότερες τάξεις του Κυπριακού λαού, θα διατεθούν προς ενίσχυση και κάλυψη των δαπανών του πενταετούς σχεδίου το οποίο δεν θα ωφελήσει μόνο τους Έλληνες ή μόνο τους Τούρκους, αλλά την Κύπρο ως σύνολο.

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Επιθυμώ να επαναλάβω ότι σκοπός μας δεν είναι να αφήσουμε τη χώρα χωρίς Νόμο για τη φορολογία του εισοδήματος.

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ (Πατριωτικό Μέτωπο): Ισχυρίζομαι ότι υπάρχει κατάχρηση δικαιώματος εκ μέρους της τουρκικής ανεξάρτητης ομάδας. Και επομένως υπάρχει καταπάτηση του Συντάγματος. Η τουρκική ομάδα η οποία πιθανόν να καταψηφίσει την πρόταση όπως ήλθε από την Εκτελεστική Εξουσία παρέχει κακή υπηρεσία στην Κοινότητα της. Γι αυτό είμαι απόλυτα βέβαιος ιδιαίτερα όταν λάβουμε υπόψη τις ομολογίες του κ. Χαλίτ Αλή Ριζά ότι επιθυμεί να χρησιμοποιήσει το δικαίωμα της ξεχωριστής πλειοψηφίας όχι για οποιοδήποτε άλλο λόγο, αλλά για την εφαρμογή της αναλογίας του **30:70**, των χωριστών Δήμων και του στρατού. Αυτό είναι κατάφωρη κατάχρηση δικαιώματος.

ΧΑΛΙΤ ΑΛΗ ΡΙΖΑ: Ομιλώ χωρίς να πτοούμαι από οποιαδήποτε απειλή. Εκείνοι οι οποίοι στην πραγματικότητα καταπατούν το Σύνταγμα είναι οι αρμόδιοι της Ελληνικής Κοινότητας. Εμείς και η Τουρκική κοινότητα πάντοτε ενεργούσαμε στα πλαίσια του Συντάγματος, όσον δε αφορά αυτό το Νομοσχέδιο, κάνουμε χρήση της εξουσίας την οποία μας χορηγεί το Σύνταγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ελπίζω κανείς να μη ζητήσει το λόγο διότι φοβούμαι ότι και εάν ακόμη ένας ομιλητής ζητήσει το λόγο πιθανόν να υπάρξει εισήγηση ότι εκείνος, ο οποίος καταπατεί το Σύνταγμα είναι η Αρμενική Θρησκευτική Ομάδα....

Η ψηφοφορία για το Νομοσχέδιο και τις προτάσεις των Τούρκων βουλευτών έγινε μέσα σε μια

χαώδη κατάσταση και σε σημείο που ο Πρόεδρος αναγκάστηκε να ακυρώσει τη ψηφοφορία και να προκηρύξει νέα στην οποία οι Τούρκοι σε μια ύστατη προσπάθεια πρότειναν όπως ο Δεύτερος Πίνακας για τις φορολογίες ισχύει για δυο χρόνια δηλαδή μέχρι τις **31 Δεκεμβρίου 1963** και αν η Βουλή αδυνατούσε να επαναψηφίσει το Νόμο αυτός θα ίσχυε μόνο για τρεις μήνες.

Ωστόσο οι δυο πλευρές παρέμειναν στις θέσεις τους κι έτσι η Κύπρος έμεινε χωρίς Νόμο για το Φόρο Εισοδήματος μια και το Κυβερνητικό Νομοσχέδιο απέτυχε να εξασφαλίσει χωριστές πλειοψηφίες από τους βουλευτές των δυο κοινοτήτων.

Το κράτος κινδύνευε να παραμείνει ουσιαστικά χωρίς τα βασικά του έσοδα και θα παρέλυε. Έτσι ο Πρόεδρος Μακάριος συγκάλεσε ευρεία σύσκεψη των στενών του συνεργατών και την επομένη προχώρησε στην αντιεπίθεση παρακάμπτοντας την εξουσία των Τούρκων για χωριστή πλειοψηφία στη Βουλή πάνω στα οικονομικά Νομοσχέδια.

Έτσι ζήτησε όπως συνέλθει έκτακτα η Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση η οποία ψήφισε Νόμο που πρόβλεπε προσωπική εισφορά των Ελλήνων για το ποσό που πρόβλεπε το Νομοσχέδιο που είχε καταψηφισθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Η υπομονή του Μακαρίου και των Ελλήνων γενικότερα, φαινόταν να εξαντλείται, αλλά έδωσαν τόπο στην οργή. Ομως ο Μακάριος τα έψαλε ένα χεράκι και δημόσια στους Τούρκους.

Χρησιμοποιώντας έντονη γλώσσα ο Μακάριος προειδοποίησε τους Τούρκους ότι λόγω της στάσης τους θα καθυστερούσε η προώθηση διαφόρων θεμάτων που σχετίζονταν με το Σύνταγμα και τα οποία έκαϊαν τους Τούρκους όπως ήταν η καθιέρωση στη δημόσια υπηρεσία του **70:30** και η δημιουργία Κυπριακού Στρατού- πέραν της καθυστέρησης στην προώθηση του θέματος των χωριστών Δημαρχείων:

" Λυπούμαι βαθύτατα διότι η πλειονότης των Τούρκων βουλευτών καταχρώμενη της συνταγματικής διάταξης με την οποία προνοείται χωριστή πλειοψηφία για τη θέσπιση φορολογικών Νόμων,

αρνήθηκε να ψηφίσει το Νομοσχέδιο για το Φόρο Εισοδήματος, και κάλυψε την αρνητική της στάση υπό διαφανή προσχήματα που δεν έχουν καμιά σχέση με την ουσία του θέματος, δηλαδή τις φορολογικές κλίμακες.

" Οι Τούρκοι βουλευτές, με καταφανή έλλειψη αισθήματος ευθύνης πλήττουν την υπόσταση της ίδιας της Κυπριακής Δημοκρατίας, την οποία ως αρχηγός του κράτους έχω καθήκον να προασπίσω.

" Καμιά Πολιτεία δεν μπορεί να διαβιώσει και να λειτουργήσει κανονικά χωρίς οικονομικούς πόρους, ο δε Φόρος Εισοδήματος αποτελεί ουσιώδες μέρος των κρατικών εσόδων και όργανο άσκησης οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

" Για εξασφάλιση της επιβίωσης της Κυπριακής Πολιτείας και για το συμφέρον του Κυπριακού λαού ως συνόλου θεωρώ καθήκον μου όπως προβώ στη λήψη των μέτρων που απαιτούνται από τις περιστάσεις.

" Ο Φόρος Εισοδήματος κατά το 1961 υπολογίζεται σε **3,800,000** λίρες. Η συμβολή των Τούρκων και των Τουρκικών εταιρειών στο εισόδημα τούτο υπολογίζεται ότι δεν θα υπερβεί τις **82,000** ενώ ο φόρος που καταβάλλουν οι Έλληνες προβλέπεται να φθάσει στο **1,320,000** λίρες. Το υπόλοιπο εισόδημα από **2,400.000** λίρες θα προέλθει από τις ξένες εταιρείες.

"Από τους αριθμούς αυτούς καταφαίνεται ότι η εισφορά των Ελλήνων και των Τούρκων στα δημόσια έσοδα υπό μορφή Φόρου Εισοδήματος βρίσκεται σε αναλογία **16** προς **1**.

" Παρ' όλον τούτο οι Έλληνες της Κύπρου ουδέποτε διανοήθηκαν να στερήσουν το Δημόσιο Ταμείο από το Φόρο Εισοδήματος από τον οποίο η τουρκική μειονότητα απολαμβάνει πολύ περισσότερα από την εισφορά της και πολύ πέραν του πληθυσμού της και αναλογία.

" Αυτό, δυστυχώς δεν κατανοήθηκε και δεν έχει εκτιμηθεί από την τουρκική πλευρά.

" Για προσωρινή αντιμετώπιση της μείωσης αυτής των Δημοσίων Εσόδων λόγω αδυναμίας της Κυβέρνησης όπως επιχορηγήσει τις κοινοτικές Βουλές πέρα από το ποσό που προβλέπεται συμβούλευσα την

Ελληνική Κοινοτική Βουλή να ψηφίσει Νόμο με τον οποίο θα επιβάλλεται για το **1961**, ως προσωπική εισφορά των Ελλήνων, ποσό αντίστοιχο του Φόρου Εισοδήματος, που προβλεπόταν από το Νομοσχέδιο που ψηφίστηκε από τους Τούρκους βουλευτές, καταργουμένης ήδη της Κοινοτικής Φορολογίας που έχει επιβληθεί.

" Ο Φόρος Εισοδήματος που εισπράχθηκε από ιδιώτες και εταιρείες για το φορολογικό έτος **1961** θα επιστραφεί σ αυτούς που τον κατέβαλαν αφού αφαιρεθεί το ποσό που προβλέπεται για τον καθένα από την Κοινοτική φορολογία.

" Ως προς τον Φόρο Εισοδήματος που θα πρέπει να καταβληθεί από ξένες εταιρείες και ιδιώτες θα υποβληθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων Νομοσχέδιο την Πέμπτη **21** Δεκεμβρίου.

" Παρά το γεγονός ότι οι Έλληνες φορολογούμενοι θα αισθανθούν αρκετή ανακούφιση από την κατάσταση που δημιουργήθηκε εξ υπαιτιότητας των Τούρκων, το Δημόσιο Ταμείο θα στερηθεί ορισμένων πόρων.

" Λόγω της στέρησης αυτής, θα καθυστερήσει αναγκαστικά και η εφαρμογή ορισμένων προνοιών του Συντάγματος όπως είναι η συμπλήρωση της Δημόσιας Υπηρεσίας με την αναλογία **70:30** και η συγκρότηση Κυπριακού Στρατού.

" Είναι θλιβερό διότι οι Τούρκοι βουλευτές εκμεταλλευόμενοι και κάμνοντας πολύ κακή χρήση του δικαιώματος της χωριστής πλειοψηφίας προξένησαν ζημιά και στη Δημοκρατία και στην Κοινότητα τους, η οποία δυσανάλογα επωφελείτο από τα έσοδα του Φόρου Εισοδήματος.

" Είμαι υποχρεωμένος με λύπη να δηλώσω ότι λαμβάνοντας υπόψη το γενικό συμφέρο του Κυπριακού λαού, θα παραγνώρισω οποιαδήποτε συνταγματική διάταξη της οποίας γίνεται κατάχρηση, από Τουρκικής πλευράς και εμποδίζει την κανονική λειτουργία της Πολιτείας".

Έτσι ο Μακάριος προχώρησε στις αποφάσεις του

και το απόγευμα της 21ης Δεκεμβρίου συνήλθε η Ελληνική Κοινοτική Συνέλευση η οποία και ενέκρινε την πρόταση του δίνοντας τη δυνατότητα στο κράτος να συνεχίσει να έχει έσοδα έστω και μόνο από τους Έλληνες.

Την επομένη η Κοινοτική Βουλή ενέκρινε επίσης ένα δεύτερο Νόμο με τον οποίο επιτρεπόταν στην Κυβέρνηση να εισπράττει φόρο και από τις Ελληνικές Εταιρείες.

Ετσι ο Μακάριος προχωρούσε μόνος ενώ παράλληλα προειδοποιούσε τους Τούρκους ότι θα παραγνώριζε κάθε συνταγματική διάταξη της οποίας γινόταν κατάχρηση από τουρκικής πλευράς και εμπόδιζε την κανονική λειτουργία της Πολιτείας.

Οι δρόμοι των δυο κοινοτήτων άρχιζαν να χωρίζουν για καλά...

Η αντίδραση των Τούρκων ήταν άμεση και όλο κατηγορίες εναντίον του Μακαρίου.

Ο Αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ σε απάντηση στα όσα ανέφερε ο Μακάριος παρουσίασε ένα μεγάλο κατάλογο θεμάτων στα οποία, όπως ανέφερε, δεν εισακουόταν η φωνή των τουρκοκυπρίων ως ώφειλαν να κάμουν οι Έλληνες (χωριστά δημαρχεία, **70:30**, επιμονή σε ενιαίο κυπριακό στρατό, βαθμιαία απομάκρυνση Τούρκων από ζωτικές θέσεις της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής, τάση της ελληνικής πλευράς για μη συμμόρφωση στις οδηγίες του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου) και κατέληγε:

"Είναι πολύ λυπηρή η δήλωση του Μακαριωτάτου ότι λαμβάνοντας υπόψη το γενικό συμφέρον του Κυπριακού λαού θα παραγνώρισει οποιαδήποτε διάταξη της οποίας γίνεται κατάχρηση από τουρκικής πλευράς και εμποδίζει την κανονική λειτουργία της Πολιτείας.

" Η δήλωση αυτή αποτελεί έκφραση πρόθεσης για παραβίαση της συνταγματικής τάξης και παραγνώρισης διεθνών συμφωνιών από μέρους του αρχηγού του κράτους.

" Το Σύνταγμα καθορίζει σαφώς τις εξουσίες του Αρχηγού του κράτους. Η δήλωση αυτή αποτελεί

προδήλως έκφραση πρόθεσης προς αυθαίρετη υπέρβαση των εξουσιών αυτών".

Πιο έντονος ήταν στις επικρίσεις του ο Ραούφ Ντενκτάς, Πρόεδρος της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης, ο οποίος είπε ότι οι δηλώσεις Μακαρίου εξώθησαν τα πράγματα στα άκρα και ότι η απόφαση του όπως παραγνωρίζει τη συνταγματική διάταξη, η οποία παρεμποδίζει την κανονική λειτουργία της Πολιτείας ήταν ατυχέστατη και άνοιγε το δρόμο προς την πλήρη ανομία και αναρχία.

Επίσης ο Ντενκτάς εκβιάζοντας και παρατείνοντας την κρίση, κάλεσε τους τουρκοκυπρίους να μη πληρώνουν οποιοδήποτε φόρο στη Δημοκρατία μέχρις ότου ψηφισθεί σχετικός Νόμος.

Η κρίση συνέχισε να υποβόσκει για αρκετό καιρό και στα τέλη του 1962 ο Γλαύκος Κληρίδης ανέλαβε μια μεσολαβητική προσπάθεια για εξουδετέρωση του δικαιώματος των χωριστών πλειοψηφιών που είχαν οι Τούρκοι στην έγκριση της νομοθεσίας για τις φορολογίες και του δικαιώματος των κοινοτικών συνελεύσεων να επιβάλλουν φορολογία με αντάλλαγμα να δεχθεί η Κυβέρνηση να αναλάβει την οικονομική ευθύνη του συνολικού κόστους της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής Παιδείας, πράγμα που τελικά δέχθηκαν να συζητήσουν οι Τούρκοι.

Ομως σύμφωνα με τον Κληρίδη τον Πρόεδρο Μακάριο επηρέαζαν κάποια γεράκια για να προχωρήσει σε συνταγματικές μεταρρυθμίσεις και να προλάβουν μια τέτοια συμφωνία με τους Τούρκους.

Γράφει ο Κληρίδης στην " Κατάθεση" του (σελίδα 145):

" Ήταν αργά όταν έφυγα από το Προεδρικό, αλλά ένιωθα ότι είχε γίνει καλή δουλειά κι είχε ανοίξει ένας σωστός δρόμος. Ήξερα όμως ότι ορισμένα γεράκια θα έκαναν ό,τι μπορούσαν για να προλάβουν μια συμφωνία και θα επέμεναν να ωθούν το Μακάριο προς την άποψη ότι το Σύνταγμα δεν ήταν λειτουργικό κι ότι η μη λειτουργικότητα του, έπρεπε να αποδειχθεί έστω κι αν κόστιζε μια συνταγματική κρίση, κι ακόμα

ότι μια συνταγματική αναθεώρηση με στόχο τον περιορισμό των υπερβολικών τουρκικών δικαιωμάτων ήταν επιτακτική κι έπρεπε να προχωρήσει χωρίς καθυστέρηση. Τόσο μεγάλη ήταν η πολιτική ανωριμότητα μερικών πολιτικών προσωπικοτήτων".

Μέχρι την ώρα όμως που θα έφθανε η μοιραία σύγκρουση λίγο μετά τις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις που θα πρότεινε ο Μακάριος για συζήτηση, θα μεσολαβούσαν και άλλα πολλά ακόμα κρίσιμα γεγονότα που θα όξυναν χειρότερα τις σχέσεις των δύο κοινοτήτων.